


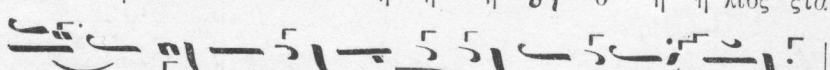
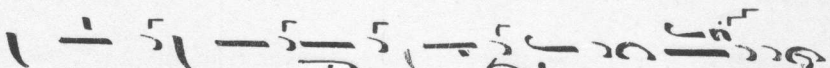
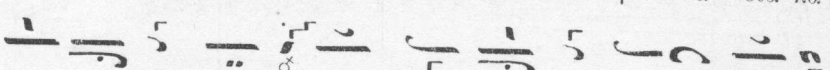

# ΟΙ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΟΙ

## ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΝ ΚΛΕΦΤΙΚΟΝ

Ἐγράφη ἐν Στεμνίτῃ  
κατ' ἀπαγγελίαν  
Γεωργίου Παλαμίδου.

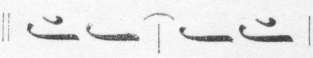
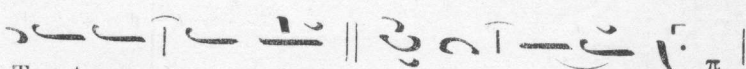
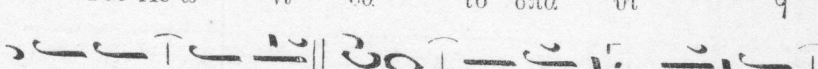
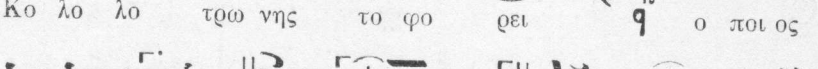
Ἐλεύθερον ρυθμοῦ.

Ἦχος ᾠ Πα. Χρόνος ἀργός.

  
 Λαμ πει ν' ο ο ο η η η ο η η λιος στα  
  
 βου ου ου ου ου να α α α α α α α  
  
 λα αμ πει ει και αι στα α α λαγ κα δια λα  
  
 μπει και αι στ' Α α α και στ' Α αρ κου δο ρε ε  
  
 ε ε ε μα α α α α α α

Ἐ π ω δ ό ς

Ῥυθμός ἐξάσημος, Χορίαμβος.

  
 Του Λε ω νι δα το σπα θι  
  
 Κο λο λο τρω νης το φο ρει ο ποι ος  
  
 θα το ο οι δη λα α βο νει ει και το αι μα  
  
 του πα α γο νει

# ΟΙ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΟΙ

## ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΝ ΚΛΕΦΤΙΚΟΝ

*Largo* *ad Libitum*

(Si\*) *f*

Λάμ-πει ν'ο ἦ - ὁ ἦ - λιος ᾠτά

βου - νὰ λάμ -

πει καὶ ᾠτά λαγ-κά - δια λαμ-πει καὶ σὰ

καὶ ᾠτ'Αρ κου δό-ρε - μα.

*E π φ δ ὁ ς*

Τοῦ Λε - νί - δα τὸ σπα - θὶ Κο-λο κο - τρώ-νης

τὸ φο - ρεῖ ὁ - ποιος θὰ τὸ ἰ - δῇ λα - βό - νει

καὶ τὸ αἶ - μα του πα - γό - νει.

(\*) Λάμπει (ν') ὁ ἥλιος ἔτὰ βουνά, λάμπει καὶ ἔτ' ἐλαγκάδια,  
 Λάμπει καὶ στ' Ἀρκουδόρεμμα (1) τὸ δόλιο Λιμποβίσι, (2)  
 Ὅπου ν' οἱ κλέφτες οἱ πολλοί, οἱ Κολοκοτρωναῖοι,  
 Πῶχουν τ' ἀσθήμια τὰ πολλὰ καὶ τὰ χρυσὰ τσαπράζια,  
 Καβάλλα πᾶν' ἴστην ἐκκλησιά, καβάλλα προσκυνᾶνε,  
 Καβάλλα πέρν' ἀντίδερο ἀπ' τοῦ παπᾶ τὸ χέρι,  
 Καβάλλα βγῆκαν κ' ἔκατσαν ἵστο μαρμαρένιο ἀλώνι.  
 Κι' ὁ Θεοδωράκης μίλησε καὶ λέει τοῦ Ἀντώνη :  
 -- Ξήγα μ' Ἀντώνη, τ' ὄνειρο, τί ναι κακὸ γιὰ μένα.  
 Θελὸ ποτάμι πέρασα καὶ πέρα δὲν ἐβγῆκα,  
 Καὶ μοῦ ἔπεσε νὸ φέσι μου κι' ἡ φούντα τοῦ σπαθιοῦ μου,  
 -- Στέκετ' Ἀντώνης καὶ τοῦ λέει καὶ τ' ὄνειρο ἔξηγάει :  
 Τ' ἀδέρφια σου σκοτώθηκαν ἔτ' ἐς Αἰμιαλοῦς τ' ἀμπέλια,  
 τοὺς πρόδωσ' ὁ Καλόγηρος ἀπὸ τὸ Μοναστήρι.

Ὁ μελωδικὸς τρόπος τοῦ ἡσματος τούτου οὐδόλως ἀποδίδεται διὰ τῶν διαστημάτων τὰ ὁποῖα ἀκολουθεῖ ἡ ἐλάσσων κλίμαξ τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς. Διότι οἱ τόνοι Re—Mi (=Πα—Βου) καὶ La—Si (=Κε—Ζω) οὔτε μεῖζονες(=  $\frac{9}{3}$ ) εἶναι, οὔτε κἂν φυσικοὶ ἐλάσσονες(=  $\frac{9}{10}$ ). Συνεπῶς, ἀφ' οὗ οὔτε διὰ τῶν τονικῶν διαστημάτων τῆς φυσικῆς κλίμακος δὲν ἀποδίδονται πολλῶ μᾶλλον δὲν ἀποδίδονται διὰ τῶν συγκεκριμένων τοιούτων τῆς ἐλάσσονος κλίμακος τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς. Αἱ δύο ἐλάσσονες κλίμακες Re καὶ La, πρὸς τὰς βάσεις τῶν ὁποίων ἀντιστοιχοῦσιν αἱ βάσεις τοῦ Πρώτου καὶ Πλαγίου πρώτου ἡχοῦ (=Πα καὶ Κε) τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, ἀποδίδουσιν

(\*) Τοῦ ἡσματος τούτου ὑπάρχουσι πολλὰ παραλλαγὰί, ἃς εὗρσκει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ «Διηγῆσει τῶν συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς» καὶ ἐν σελ. 123—129 τοῦ Β' τόμου. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐπιγραφόμενον «Ὁ Γέρον Κολοκοτρώνης», ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τὸ 1851, εἰς δευτέραν δ' ἔκδοσιν τὸ 1889 ἐν Ἀθήναις. Αὐτόθι εὗρηται καὶ τὸ ἱστορικὸν τοῦ ἡσματος τούτου, ἔχον ὡς ἑξῆς: «Κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1806, ὅτε ἐγνώσθη ἡ ἐκδοσις τοῦ φερμανίου καὶ τῆς Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου περὶ καταδιώξεως τῶν ἐν Πελοποννήσῃ ἀρματολῶν καὶ κλεφτῶν, ὁ Γέρον Κολοκοτρώνης προέτεινε εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν νὰ διεκπεραιωθῶσιν εἰς Ζάκυνθον, ὅπως σωθῶσιν ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης αὐστηροτάτης καταδιώξεως. Μὴ γενομένῳ δὲ τούτου δεκτοῦ συνεδούλευσεν αὐτοὺς νὰ χωρισθῶσιν εἰς μικρὰ ἀποσπάσματα καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα, ἵνα ἀποφύγῃσι τοὺς ἐκ τῆς συγκεντρώσεως κινδύνους». (Τόμ. Β', σελ. 124. καὶ Τόμ. Α', σελ. 18).

1—2. Ἀρκουδόρεμμα—Λιμποβίσι: Χωρία τῆς Γερτυλίας νῦν ἀκατοίκητα. Τὸ δεύτερον ἦτο πατρὶς τῶν Κολοκοτρωναίων.

ἄλλων τρόπων κλίμακας αὐτῆς, αἵτινες. χροαὶ καλούμεναι, εἶναι εἰδικαὶ τοῦ κυρίως γένους (τοῦ διὰτονικοῦ) διαιρέσεις καὶ ἀκολουθοῦσι τὴν ἐξῆς σειρὰν διαστημάτων :



Πλὴν τῶν κλιμάκων τούτων, τῶν ὁποίων τὰ τετράχορδα βαίνουνσι κατὰ τόνον (=12) καὶ ἡμιτόνιον (=6) καὶ τόνον (=12), ἐξαιρουμένων τῶν ἀλλοιώσεων τῶν ὀξέων τετραχόρδων, ὑπάρχει καὶ ἄλλη, τῆς ὁποίας τὰ τετράχορδα ἔχουσι τὰ αὐτὰ διαστήματα, κατ' ἄλλην ὁμως σειρὰν, καθ' ἡμιτόνιον τουτέστι (=6) καὶ τόνον (=12). Ἡ κλίμαξ αὕτη, ἐν τῇ ὁποία διεσώθη ἡ ἀρχικὴ διαίρεσις τοῦ ἀρχαίου συντόνου διατόνου γένους καὶ τῆς ὁποίας ποιοῦνται χρῆσιν ἢ τε Βυζαντινὴ καὶ ἢ καθόλου Ἀνατολικὴ μουσικὴ ὡς ἰδιαίτερου αὐτῶν τρόπου, εἶναι αὕτη:



Ἄλλ' οἱ ἦχοι Πρῶτος καὶ Πλάγιος Πρώτου τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς ἰν γένει Ἀνατολικῆς ὑπ' οὐδεμιᾶς τῶν κλιμάκων τούτων ἀποδίδονται, καθόσον ὑπάρχει ἐν αὐταῖς ὁ ἐλάσσων τόνος καὶ ὁ ἐλάχιστος καὶ ἰδίως ὁ ἐλάσσων, ὅστις, οὔτε καὶ τοῦ φυσικοῦ τοιοῦτου ἔχων τὸ ὕψος ( $=\frac{9}{10}$ ), εἶναι ἐν σημαντικὸν πάθος αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποδίδεται ὅλη ἡ δροσερότης καὶ ὁ ἰδιαίτερος χαρακτήρ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς. Καὶ ὁ ἐλάσσων οὗτος τόνος τοῦ Πρώτου καὶ Πλαγίου Πρώτου ἤχου ὑπολείπεται περίπου τοῦ μὲν φυσικοῦ κατὰ ἐν κόμμα ( $=\frac{80}{81}$ ), τοῦ δὲ μείζονος κατὰ κόμμα κόμματος ( $=\frac{80}{18}$ ).<sup>2</sup>

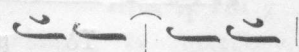
Τὸν τόνον τοῦτον πρὸς διάκρισιν σημειοῦμεν ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἄσματος, εἰς τοῦτον τὸν τρόπον ἀναγομένου, δι' ἀστερίσκου.

# Η ΑΝΑΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΚΛΕΦΤΙΚΟ.

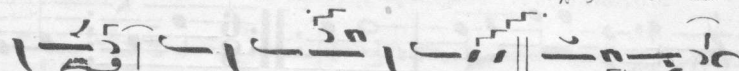
Χορὸς πηδηκτιός.

Ἐγγράφη ἐν Καρυταίνῃ  
κατ' ἀπαγγελίαν  
Χρήστου Σπυριδιοπούλου  
κτηματίου.


Ῥυθμὸς ἐξάσημος, Χορίαμβος.

||  ||

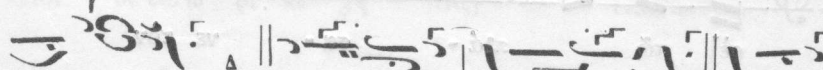
<sup>3</sup>Ηχος Δι γ



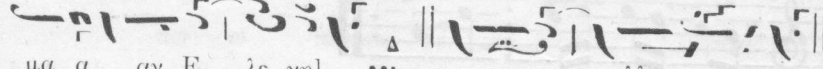
Στη ης Αρ κα α α α α δια ας 'ς της Αρ



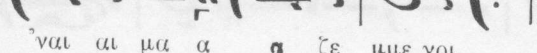
κα διας τον πλα τα α α α α νο [κυ υ



ρα Λε νη α α α α μα α αν α α



μα α αν Ε λε νη] πο ο λλοι οι οι



ναι αι μα α α ξε μμε νοι

Στῆς Ἀρκαδιᾶς τὸν πλάτανο [κυρὰ Λένη, ἀμάν! ἀμάν!

Ἑλένη] πολλοὶ ναι μαζεμμένοι,

[Ὅρὲ ν'] ὁ Δήμαρχος κι' ἀνακριτῆς [κυρὰ Λένη κτλ.]

καὶ κρέναν τὴν Ἑλένη,

—[Ὅρὲ ν'] Ἑλένη τί [Ἑλένη] τί τὸν ἔκανες [κυρὰ Λένη κτλ.]

τὸν πρῶτο σου τὸν ἄντρα;

—[Ὅρὲ] Στρατιώταις τὸν ἐπήρανε [κυρὰ Λένη κτλ.]

ᾗτῇ φυλακῇ τὸν πᾶνε.

[Ὅρὲ] Δὲν τὸν δικάζουν ἑξάμηνο [κυρὰ Λένη κτλ.]


δὲν τὸν δικάζουν χρόνο,

[Ὅρὲ] Μὰ τὸν δικάζουν ᾗσόβια [κυρὰ Λένη κτλ.]

ᾗσόβια τοῦ θανάτου.


# Η ΑΝΑΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ

*Larghetto* (♩ = 96)

(b)  ΣΤΗΣ ΑΘ-ΝΑ -

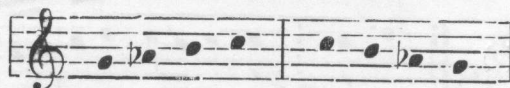
διᾱς ᾿στῆς Ἀρ-κα - διᾱς τὸν πλά-τα -


  
 νε [zu,- ρι Λέ-νη, 'Α - μὲν


  
 Ἀ - μὰν Ἐ - λέ - νη] πολ - λοι

[illegible]

Ὁ μελωδικὸς τρόπος τοῦ ᾠσματος τούτου ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν τοῦ Δευτέρου ἤχου τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, ὅστις ἔχων θεμελιώδη αὐτοῦ φθόγγον τὸν Δι (=Sol), βαίνει κατὰ τὸ ἐξῆς τετράχορδον :

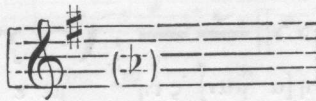


Ἀλλ' ὅταν θέλῃ νὰ σχηματίσῃ ὁλόκληρον κλίμακα, μεταχειρίζεται τὰς ἐξῆς δύο :



Κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἤχου τούτου εἶναι, ὅτι τὸ διάστημα Δι—Κε (=Sol—la) οὔτε τόνος εἶναι οὔτε ἡμίτονον, ἀλλὰ μία ὕψους ἐλάσσονος τόνου ἔχουσα ὕψος περίπου  $\frac{50}{81}$ . Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψιν, ὅτι καὶ ὁ φθόγγος Ζω (=Si) δὲν εἶναι μείζων τόνος, ἀλλ' ἐλάσσων ὕψους περίπου  $\frac{9}{10}$ , τὸ μελωδικὸν ᾄκουσμα αὐτοῦ εἶναι τελείως διάφορον τοῦ φρικτοῦ ἐκείνου, ὅπερ προκύπτει ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν διαστημάτων τοῦ κλειδοκυμβάλου Sol—la<sup>b</sup>—si—do.

Καὶ διὰ τὸν τρόπον τοῦτον. ὅστις ἔχει διαρκῶς ἐν ὑφέσει τὸν φθόγον: la, μεταχειριζόμεθα ἰδιαίτερον ὀπλισμὸν ἐν ἀρχῇ, τιθέντως ἀμέσως μετὰ τὴν δίεσιν τοῦ fa γενικὴν ὑφесιν τοῦ La ἐντὸς παρενθέσεως:



ἥτις δηλοῖ, ὅτι πανταχοῦ οἱ φθόγγοι la εἰσὶν ὑφέσεις.

(Ἴδε «Νέαν Φόρμιγγα» ἀριθ. 5—6—7, 1921).

Σημείωσις.— Τὰ περὶ τῶν διαστημάτων τοῦ ἤχου τούτου, ὅπως καὶ ὅλων τῶν ἤχων ἐκτίθενται σαφῶς καὶ ὠρισμένως ἐν τῇ ὁσονούπῳ ἐκδιδομένῃ θεωρίᾳ τοῦ κατασκευαζομένου μεγάλου ὄργάνου τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Κ.Α.Ψς.

# Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ

## ΗΡΟΙΚΟΝ

<sup>3</sup> Εγγράφη ἐν Ζατούνη  
κατ' ἀπαγγελίαν

† Νικηφόρου Στραγγα.

Ρυθμὸς Ἐπίτροιτος μικτὸς ἐκ Β' καὶ Γ'

— — — — —

<sup>3</sup> Ηχος ᾠὴ Γα' ζ

— — — — —

Στη η με ση [α μαν] 'ς τη με ε ε ε ση η

— — — — —

'ς την Α α ρα χω βα (Δις) 'ς την με ση 'ς την

— — — — —

Α α ρα χω βα α α και 'ς την Πα ληο πλα α

— — — — —

τι ι τσα α α α

Ἡ ἀορχὴ τῶν ἐπομένων στίχων:

— — — — —

Πε εν

Ἡ τελικὴ κατάληξις: οὕτω :

— — — — —

οι

Στὴ μέση 'ς την Ἀράχωβα καὶ στὴν Παληοπλατίτσα  
πέντε πολέμοι γίνονται ἀπ' τὸ πρωῒ ὥς τὸ γῶμα  
κι' ἄλλοι μετὰ π' τὸ δειλινὸ ὥς ποῦ νὰ ξημερώσῃ.  
Βασιλοπούλ' ἀγνάντευσ ἀπὸ τὸ παραθύρι.

- Πᾶψε σουφῆ τὸν πόλεμο, πᾶψε καὶ τὸ ντουφέκι,  
νὰ κατακάτῃ ὁ κουρνιαχτὸς νὰ μετρηθῇ τ' ἀσκέρι.
- Μετριῶνται οἱ Τοῦρκοι τρεῖς φορὲς καὶ λείπουν τρεῖς χιλιάδες.  
Μετριῶνται τὰ Ἑλληνόπουλα καὶ λείπουν τρεῖς λεβέντες·  
ὁ ἕνας πάει γιὰ ψωμί, ὁ ἄλλος γιὰ προσφαί  
κι' ὁ τρίτος ὁ καλλίτερος πάει 'ς τὸ Μοναστήρι.

# Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ

Ὑτὴ μέ - ση [ᾱ - μάν] Ὑτὴ μέ -  
 ση Ὑτὴν Ἀ - ρά - χω - βα βα Ὑτὴ  
 μέ - ση Ὑτὴν Ἀ - ρά - χω - βα καὶ  
 Ὑτὴν Πα - ληο - πλα - τί - τσα ρι.

Ὁ μελωδικὸς τρόπος τοῦ ᾠσματος τούτου ἀνάγεται εἰς τὸ ἑναρμόνιον γένος τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, τὸ ὅποιον περιλαμβάνει τοὺς ἤχους Τρίτον καὶ Βαρύν. Οἱ δύο οὗτοι ἤχοι, ἔχοντες θεμελιώδη αὐτῶν φθόγγον τὸν Γα (=fa) τῆς Μέσης, ἀκολουθοῦσι κλίμακα ἐκ δύο διεξευγμένων τετραχόρδων ὁμοίου σχήματος, ὧν ἡ σειρὰ τῶν τριναίων διαστημάτων ἐκ τοῦ βαρέος πρὸς τὸ ὀξύ εἶνε τόνος, τόνος καὶ ἡμίτονον :



Τὸ διὰ τριῶν μεῖζον διάστημα Γα—Κε (=fa la) εἶναι τὸ ἀρχαῖον Πυθαγόρειον, ὅπερ ὀξύτερον ὂν τοῦ φυσικοῦ διὰ τριῶν ( $=\frac{5}{4}$ ) κατὰ κόμμα κόμματος ( $=\frac{81}{80}$ ), ἥτοι  $\frac{5}{4} \times \frac{81}{80}$ , ἐκφέρεται διὰ δυνάμεων τοῦ 2 καὶ 3, ἥτοι  $\frac{34}{26}$ .

Τὸ ἦθος τοῦ μελωδικοῦ τούτου τρόπου ἔχει χαρακτηριστῆρα ἀνδρικὸν καὶ πολεμικόν.

Ὁ φθόγγος Βου (=mi), ἐκ τοῦ Γα (=fa) ταχέως λαμβανόμενος καὶ πρὸς αὐτὸν ἀμέσως ἐπιστρέφων, ὑπόκειται εἰς ἔλξιν, ὑψούμενος κατὰ τέταρτον περιῖπου τοῦ τόνου.

## ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ

Ἐγράφη ἐν Στεμνίτση  
κατ' ἀπαγγελίαν  
Παντελῆ Θεοφίλη.

Ρυθμὸς ἐπτάσημος

Β' Ἐπίτριτος (C C T C C)

μετ' ἐξαίρεσεων Α' Ἐπιτρίτου: || C C T C C ||

\* Ηχος λ Πα γ

Στην Πο λι ι ι ει ει ςστην

Πο ο λι ι ει ει ν'ε νχ α δε ε ε εν

τρο Στην Πο λι ει ν'ε ε

να α δε ε ε εν τρο πλα τυ φυ

λλο και δρο ο σε ε ε ε ρο

Ἐστὴν πόλι εἶν' ἓνα δέντρο  
πλατύφυλλο καὶ δροσερό.  
Ἐστὴ ρίζα βγάζει κροὺ νερό  
καὶ ὡς τὴν κορφή ἔχει ἓνα σταυρό.  
Πᾶνε ἢ ναύτες γιὰ νερό  
καὶ κάνουν ὄρκο ὡς τὸ σταυρό.  
Ὅπως διὸ ἀγαπητικὲς  
ἔχει σαράντα μαχαιριές.  
Ὅπως τρεῖς καὶ τέσσερες  
νὰ ἔχη σαράντα τέσσερες,  
Κι' ὁπως μιὰ κι' εἶναι καλὴ  
νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ τὴν χαρῇ.

Τοῦ ᾠσματος τούτου ὑπάρχουσι πολλαὶ παραλλαγαί, ὧν μία ἐν τῇ  
«Περисυναγωγῇ» Π. Παπαζαφειροπούλου, σελ. 126 καὶ ἑτέρα ἐν ταῖς  
«Ἐκλογαῖς» Ν. Πολίτου, σελ. 144, 96.

## ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ

*Allegro* (♩ = 176)

Στήν Πό- λι εἶ- 'Στήν Πό- λι  
εἶ- ν' ἔ- να δεν - τρὸ 'Στήν  
τρὸ - Στήν Πό- λι εἶ- ν' ἔ- να  
δεν - τρὸ - πλα - τύ- φυλ - λο καὶ  
δο - σε - ρο Στήν ρό -

Διὰ τὸν ἐν παρενθέσει ὀπλισμὸν ἐκ γενικῆς ὑφέσεως καὶ διέσεως ἴδε παρατηρήσεις εἰς σελίδα 30.

Ὁ μελωδικὸς τρόπος τοῦ ἁσματος τούτου, ὅπως καὶ τῶν τριῶν ἐπομένων ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἤχου τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, ὅστις θεμελιώδη αὐτοῦ φθόγγον ἔχων τὸν φθόγγον Πα(=re), ἢ Κε(=la) κατὰ μετάθεσιν, βαίνει κατὰ τὸ ἐξῆς τετράχορδον:

Ὁ ἤχος οὗτος ὅταν θέλῃ νὰ σχηματίσῃ ὁλόκληρον χρωματικὴν κλίμακα, ἐπαναλαμβάνει τὸ αὐτὸ τετράχορδον κατὰ μίαν πέμπτην ὀξύτερον:

Οὐδὲν τῶν διαστημάτων τοῦ ἤχου τούτου ἀποδίδεται διὰ τῶν τοῦ κλειδοκυμβάλου, καθόσον οὔτε τὸ re—mi' εἶναι ὕψεις, οὔτε τὸ fa—sol εἶναι δίεσις, οὔτε τὸ mi—fa εἶναι τριημιτόνιον. Τὰ πραγματικὰ διαστήματα καὶ τούτου τοῦ ἤχου καθορίζονται ἀκριβῶς ἐν τῇ ὁσονοῦπω ἐκδιδομένῃ θεωρίᾳ τοῦ κατασκευαζομένου μεγάλου ὀργάνου τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς.